

Предмет: «Основи педагогіки», 2 курс, хімічний факультет

Викладач: доцент, д.пед.н., доцент кафедри педагогіки Жукова О. А.

Адреса для спілкування:

kaf_ped@i.ua - кафедра педагогіки для Жукової О.А.

edu.pedagogika@gmail.com - особиста пошта

Теми лекційних занять

Тема 1. Сутність, зміст і структура виховання

Зміст виховання в теорії та історії педагогічної науки. Локальний, вузький, широкий ракурси процесу виховання. Характеристика основних педагогічних концепцій, які ґрунтуються на філософських напрямках (прагматизм, неопозитивізм, екзистенціалізм, неотомізм, біхевіоризм). Особливості процесу виховання. Структурні елементи процесу виховання (мета, зміст, завдання, форми, методи, засоби, результати виховання), його рушійні сили, внутрішні та зовнішні суперечності, компоненти процесу виховання (свідомість особистості, її емоційно-почуттєва сфера, навички і звички поведінки). Напрямки та складові частини виховання. Закономірності й рушійні сили процесу виховання. Цілі та задачі виховання. Основні напрямки виховної роботи в школі.

Тема 2. Принципи та методи виховання

Зміст поняття «принципи виховання». Специфіка принципів виховання. Характеристика основних принципів виховання. Поняття «метод виховання» та «прийом виховання». Класифікація методів виховання. Характеристика методів виховання: метод вправ, метод прикладу, метод примусовості, метод заохочення, метод переконання. Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів виховання. Самовиховання як критерій вихованості особистості.

Тема 3. Основні напрямки виховної роботи в школі

Організаційні форми виховної роботи. Позакласна та позашкільна виховна робота, її завдання, зміст та принципи організації. Особливості масових організаційних форм виховної роботи; групових форм виховної роботи індивідуальних форм виховання. Виховна діяльність позашкільних установ.

Тема 4. Виховний вплив сучасних педагогічних технологій

Особистісно-зорієнтовані технології. Педагогічні технології проблемного навчання. Педагогічні технології адаптивної школи. Технології педагогічної підтримки. Альтернативні технології. Здоров'єзберігаючі технології. Енергоінформаційні технології. Етнокультурні технології.

Тема 5. Зміст і структура навчання. Характеристика сучасних педагогічних технологій навчання.

Загальне поняття про дидактику і процес навчання. Категорії дидактики. Процес навчання у новій українській школі (НУШ): мета та засоби досягнення. Структура НУШ: початкова освіта (1-4 класи), базова середня освіта (5-9 класи), профільна середня освіта (1-12 класи). Формула нової школи: ключові компетентності для життя; педагогіка партнерства; умотивований учитель; орієнтація на учня; виховання на цінностях; нова структура. Випускник школи та ключові компетентності. Сучасне освітнє середовище. Роль сучасних педагогічних технологій у формуванні компетентностей здобувачів освіти.

Форми контролю:

за темами №1 та №2 - короткий конспект;

за темами №3 та №4 – складання презентації;

за темою № 5 - складання презентації.

Література

Бордовская Н. В., Реан А.А. Педагогика. Учебное пособие для ВУЗов. Санкт-Петербург: Питер, 2016. 304 с.

Зайченко І.В. Педагогіка: навчальний посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів. Київ : Освіта України, 2016. 528 с.

Карапузова Н.Д. Основи педагогічної ергономіки: навч. посібник для вузов / Н.Д. Карапузова, Є.А. Зімниця, В.М. Помогайбо. Київ: Академвидав, 2012. 192 с.

Крившенко Л.П. Педагогика. Учебник и практикум для академического бакалавриата. Москва: Юрайт, 2015. 325 с.

Максимюк С.П. Педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Кондор, 2015. 666 с.

Мешко Г.М. Вступ до педагогічної професії : навч. посібник. Київ: Академвидав, 2010. 200 с.

Педагогіка у запитаннях і відповідях: Навч. посіб. / А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. Київ, 2006. 311 с.

Подласый И.П. Педагогика. Теоретическая педагогика и практическая педагогика. Учебник для бакалавров в 2 тт. / И.П. Подласый. Москва: Юрайт, 2013.

Пихтіна Н.П. Основи педагогічної техніки : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Ніжин: Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя, 2012. 285 с.

Столяренко Л. Д. Психология и педагогика. Ростов-на-Дону: Феникс, 2015. 640 с.

Тверезовська Н. Т. Методологія педагогічного дослідження: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 440 с.

Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ: Академвидав, 2009. 560 с.

Чайка В. М. Основи дидактики: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2011. 238 с.

Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. Київ: Либідь, 2002. 560 с.

Семінарські заняття

Тема. Педагогічна антропологія К.Д. Ушинського

Питання для обговорення:

1. Становлення педагогічних поглядів К.Д. Ушинського.
2. Теоретичні проблеми освіти та виховання згідно з поглядами педагога.
3. Демократизація народної освіти як провідна ідея педагогічної системи К.Д. Ушинського.
4. Людина як предмет виховання. Труд в його психічному та виховному значенні. К.Д. Ушинський про необхідність та користь педагогічної літератури.
5. Історичне значення спадщини педагога для вітчизняної педагогічної теорії та практики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гриценко М.С. Костянтин Дмитрович Ушинський. Київ: "Вища школа", 1974. 119 с.
2. Егоров С.Ф. К.Д. Ушинский. Москва: Просвещение, 1977. 143 с.
3. Лордкипанидзе Д.О. Педагогическое учение К.Д. Ушинского. Москва: Государственное учебно-педагогическое издательство министерства просвещения РСФСР, 1950. 367 с.
4. Лордкипанидзе Д. О. Классик русской педагогики К.Д. Ушинский. Москва: "Знание", 1954. 30 с.
5. Лордкипанидзе Д.О. Педагогические основы "Родного слова" К.Д. Ушинского. Тбилиси: Издание Тбилисского университета, 1964. 23 с.
6. Струминский В.Я. Основы и система дидактики К.Д. Ушинского. Москва: Государственное учебно-педагогическое издательство министерства просвещения РСФСР, 1957. 213 с.
7. Струминский В.Я. Очерки жизни и педагогической деятельности К.Д. Ушинского. Москва: Государственное учебно-педагогическое издательство министерства просвещения РСФСР, 1960. 347 с.
8. Петрович В.Б. Педагогическое наследие К.Д. Ушинского в современной практике воспитания и обучения. Киев-Одесса: "Вища школа", 1980. 96 с.
9. Романовский А.К. Жизнь во имя будущего. Киев: "Радянська школа", 1974. 118 с.

10. Ушинский К.Д. Избранные педагогические сочинения. Москва: Государственное учебно-педагогическое издательство министерства просвещения РСФСР, 1953. – 733 с.

Тема. Виховання особистості – справа щаслива та посильна (за творами А.С. Макаренка)

Питання для обговорення:

1. Соціокультурний аналіз педагогічної діяльності А.С. Макаренка.
2. Співробітництво вихователя та дитини як оптимальний тип взаємодії у педагогічній діяльності педагога. Система виховання А.С. Макаренка.
3. Педагогічна техніка створення колективу А.С. Макаренком. Стель і тон колективу. Система перспективних ліній.
4. Зміст виховання у сім'ї. Види батьківського авторитету.
5. Ідеї вдосконалення педагогічної майстерності педагога.
6. Феномен гри у педагогічній скарбниці А.С. Макаренка.
7. Нові ракурси вивчення педагогічних надбань А.С. Макаренка.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Макаренко А.С. Статті. Воспоминания. Неопубликованные произведения. 1949. 199 с.
2. Макаренко А.С. Лекции о воспитании детей. Москва: Государственное учебно-педагогическое издательство министерства просвещения РСФСР, 1950. 101 с.
3. Макаренко А.С. О воспитании молодежи. Москва: Трудрезервиздат, 1951. 395 с.
4. Макаренко А.С. Методика організації виховного процесу. Київ: "Радянська школа", 1951. 98 с.
5. Макаренко А. С. Лекции о воспитании детей. Москва: Государственное учебно-педагогическое издательство министерства просвещения РСФСР, 1953. 94 с.
6. Макаренко А.С. О воспитании в семье. Москва: Учпедгиз, 1955. 317 с.
7. Макаренко А.С. Педагогическая поэма. Киев: "Радянська школа", 1957.
8. Макаренко А.С. Некоторые выводы из моего педагогического опыта. Москва: Просвещение, 1964. 115 с.
9. Макаренко А.С. Трудовое воспитание. Москва: Просвещение, 1964. 245 с.
10. Макаренко А.С. Собрание сочинений в 5-ти томах. Москва: "Правда", 1971. 510 с.
11. Макаренко А.С. Марш 30-го року. ФД-1, Київ: "Радянська школа", 1972. 253 с.

12. Макаренко А.С. Коллектив и воспитание личности. Москва: "Педагогика", 1972. 336 с.
13. Макаренко А.С. Книга для батьків. Київ: "Радянська школа", 1972. 334 с.
14. Макаренко А.С. Избранные произведения. Киев: "Радянська школа", 1983. 517 с.
15. Макаренко А.С. Воспитание гражданина. Москва: Просвещение, 1988. 304 с.
16. Макаренко А.С. Проектировать лучшее в человеке. Минск: "Университетское", 1989. 416 с.
17. Макаренко А.С. О воспитании. Москва: Издательство политической литературы, 1990. 415 с.
18. Виничук Л.С. А.С. Макаренко о воспитании сознательной дисциплины. Киев: "Вища школа", 1988. 116 с.
19. Добрынина Т.Н. Анализ опыта А.С. Макаренко в современной социокультурной среде. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/analiz-opyta-a-s-makarenko-v-sovremennoy-sotsiokulturnoy>
20. Козлов И.Ф. Педагогический опыт А.С. Макаренко. Москва: Просвещение, 1987. 158 с.
21. Коротов В.М. Развитие идей А.С. Макаренко в теории и методике воспитания, Москва: "Педагогика", 1989. 320 с.
22. Мальков Е.В. Теоретические аспекты построения педагогической среды А.С. Макаренко. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/teoreticheskie-aspekty-postroeniya-pedagogicheskoy-sredy-a-s-makarenko>

Тема. Педагогічні ідеї В. Сухомлинського як концептуальна основа особистісно - орієнтованого підходу до навчання і виховання дитини.

Питання для обговорення:

1. Педагогічна система В.О. Сухомлинського.
2. Комплексна естетична програма «виховання красою».
3. "Співдружність сім'ї і школи" за В.О. Сухомлинським.
4. Вимоги до діяльності вчителя (за творами В.О. Сухомлинського).
5. Теоретичне узагальнення ідей В.О. Сухомлинського крізь призму особистісно - орієнтованого підходу.
6. Гуманістичні ідеї В.О. Сухомлинського у творчості педагогів-сучасників.
7. Значення спадщини педагога для сучасності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ганьшина Г.В. Гуманистические идеи педагогики сотрудничества В.А. Сухомлинского. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/gumanisticheskie-idei-pedagogiki-sotrudnichestva-v-a-suhomlinskogo>

2. Заволока С.П. Спогади про Сухомлинського. Київ: "Радянська школа", 1990. 223 с.
3. Сухомлинский В.А. О воспитании. Москва: Политиздат, 1975. 272 с.
4. Сухомлинский В.А. Избранные произведения в 5-ти томах. Киев: "Радянська школа", 1980. 677 с.
5. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям. Киев: "Радянська школа", 1981. 380 с.
6. Сухомлинский В.А. Методика воспитания коллектива. Москва: Просвещение, 1981. 192 с.
7. Сухомлинский В.А. Об умственном воспитании. Киев: "Радянська школа", 1983. 205 с.
8. Сухомлинский В.А. Сто советов учителю. Киев: "Радянська школа", 1984. 253 с.
9. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям. Рождение гражданина. Письма к сыну. Киев: "Радянська школа", 1985. 557 с.
10. Сухомлинский В.А. "Не только разумом, но и сердцем...". Москва: "Молодая гвардия", 1986. 205 с.
11. Сухомлинский В.А. Письма к сыну. Москва: Просвещение, 1987. 128 с.
12. Сухомлинский В.А. Разговор с молодым директором школы. Минск: "Университетское", 1988. 241 с.
13. Сухомлинский В.А. Хрестоматия по этике. Москва: "Педагогика", 1990. – 304 с.
14. Сухомлинский В.А. Как воспитать настоящего человека. Москва: "Педагогика", 1990. 288 с.

Форми контролю за всіма темами семінарських занять: тестовий контроль